

SELETUSKIRI

„Eesti avatud valitsemise partnerluse tegevuskava 2025–2029“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Riigikantselei esitab kooskõlastamiseks „Eesti avatud valitsemise partnerluse tegevuskava 2025–2029“ eelnõu.

Avatud valitsemise partnerlus (AVP) on rahvusvaheline algatus, mis edendab head riigivalitsemist. Avatud valitsemine tähendab, et võimu teostatakse ausalt, läbipaistvalt ja elanikega dialoogis.

Eesti liitus AVP-ga 2012. aastal. Tänapäevaks kuulub partnerlusse 74 riiki ja 150 omavalitsust. Eesti on alates 2021. aastast AVP juhtkomitee liige ning 2022. aastal oli Eesti ka üks aasta AVP juhtiv kaaseesistuja, korraldades Tallinnas AVP tippkohtumise. Praegu juhib Eesti AVP kriteeriumide ja standardite alakomiteed.

AVP tegevusi viiakse ellu kahe- või nelja-aastaste tegevuskavadega. Käesolev on Eesti seitsmes tegevuskava. Tegevuskava toetab „Eesti 2035“ eesmärgi, eelkõige sihti, et Eesti oleks uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik. Ennekõike põimuvad „Eesti 2035“ ja avatud valitsemise eesmärgid, et meil oleksid kvaliteetsed ja uuenduslikud avalikud teenused; et võimu teostatakse avalikes huvides ausalt ja arusaadavalt ning poliitikat kujundatakse koosloomes.

2. Tegevuskava koostamine

AVP tegevusi koordineerib avatud riigivalitsemise arengukomisjon (ARVAK), mida juhib riigisekretär ning kuhu kuuluvad ministeeriumide ja valitsusväliste organisatsioonide esindajad.

Tegevuskava fookuses on tegevused, mida viiakse ellu riigiasutuste ja valitsusväliste osapoolte koostöös. Need tegevused on koondatud avalikule ideekorjele esitatud ettepanekutest, ministeeriumide algatustest ja kaasamisseminaride aruteludest. Tegevuskava koostamist ja elluviimist koordineerib Riigikantselei.

Tegevuskava koostamise ajakava kinnitas ARVAK 28. oktoobril 2024. aastal. Tegevuskava koostamise perioodi jäi kaks Vabariigi Valitsuse vahetust: üks juulis 2024. aastal ning teine märtsis 2025. aastal, mis tingis tegevuskava plaanitust hilisema valmimise.

Tabel 1. Tegevuskava koostamise protsess

Aeg	Tegevus	Eesmärk
09.- 10.08.2024	Koostöö Arvamusfestivalil toimunud aruteludega	Pakkuda viiele „Eesti 2035“ ja AVP teemadega seotud arutelude korraldajatele väljundit tegevuskava koostamisse sisendi andmiseks
03.10	Kohtumine Justiits- ja Digiministeeriumiga (JDM)	Arutada korruptsioonivastase tegevuskava võimalikku ühildamist AVP tegevuskavaga ning JDM-i elluviidavate tegevuste võimalikku ühildamist AVP tegevuskavaga
28.10	ARVAK kohtumine	Anda hinnang 2022-2024 tegevuskava elluviimisele Kokku leppida tegevuskava koostamise protsess
12.11	Kohtumine maakondlike kodanikuühiskonna konsultantidega	Tutvustada tegevuskava koostamise protsessi ja võimalusi maakonna tasandil kaasa rääkida

13.11	AVP ümarlaua kohtumine	Arutada tegevuskava koostamise protsessi ja analüüsida varasemate tegevuskavade tulemusi
03.12	Aruteluseminar maakondlike kodanikuühiskonna konsultantidega	Koguda konsultantide ettepanekuid uueks AVP tegevuskavaks ning arutada võimalusi maakondades sellel teemal arutelusid korraldada
29.01-17.02.2025	Avalik ideekorje	Leida uusi AVP tegevusi
30.01	AVP tegevuskava 2022-2024 aruanne	Anda ülevaade senistest tulemustest ja raamistada edasisi arutelusid
26.03	Inspiratsioonipäev „KOV: kohaliku osaluse võimalused“	Koostöös Eesti Koostöö Kogu ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga korraldatud seminaril leida töötoas võimalikke AVP tegevusi, sh KOV-ide esindajatega
14.05	AVP kaasamisseminar	Koostöös Vabaühenduste Liiduga korraldatud seminaril leppida kokku, millised tegevused on järgmisel perioodil prioriteetsed
03.06	ARVAK kohtumine	Tutvustada AVP tegevuskava eelnõud
13.-19.06	Tegevuskava esimese versiooni kooskõlastamine ARVAK-uga	Tegevuskava on ARVAK-u liikmetega kokku lepitud
03.-09.10	Tegevuskava täiendamine ning viimase versiooni kooskõlastamine ARVAK-uga	Kiita heaks tegevuskava selle esitamiseks kooskõlastusringile
15.10	Ideekorjes ja kaasamisüritustel osalejatele tagasiside andmine	Põhjendada, millistel kaalutlustel ja milliste tegevustega edasi liigutakse
20.10-06.11	Tegevuskava esitamine avalikule kooskõlastusringile	Tegevuskava on vastutajate, kaasvastutajate ja protsessis osalejatega kokku lepitud
november	Tegevuskava esitamine Vabariigi Valitsusele	Tegevuskava heakskiitmine

Tegevuskava eelnõu on valminud osalevate ministeeriumite ja vabaühenduste koosloomes. Eelnõu ja selle seletuskirja on ette valmistanud Riigikantselei strateegiabüroo nõunik Marten Lauri (5646 1577, marten.lauri@riigikantselei.ee).

3. Eelnõu sisu

Tegevuskava keskendub kahele peamisele suunale. Esiteks arendatakse oskusi, mis aitavad avalikul sektoril tegutseda avatumalt, teha koostööd ja kaasata ühiskonda. Teiseks luuakse taristu, mis toetab andmepõhist otsustamist, läbipaistvust ning kvaliteetseid ja kasutajasõbralikke teenuseid. Nende abil liigume sammhaaval avatud, usaldusväärse ja inimesekeskse riigi poole.

Tabel 2. Eesti avatud valitsemise partnerluse tegevuskava 2025-2029 kokkuvõte

Tegevus	Lühikirjeldus
Lubadus 1: Arendame avatud valitsemiseks vajalikke oskusi	
Tegevus 1.1. Kasvatame poliitikakujundajate koostöö- ja kaasamisoskusi	Suurendame koosloome arengukiirendi mõju, et valitsuse tegevusprogrammi olulistel teemadel tekiks sisukas ühiskondlik arutelu, ning samal ajal arendame juhtide kaasamis- ja koostööoskusi.
Tegevus 1.2. Suurendame avatud riigivalitsemise arengukomisjoni rolli avatud valitsemise edendamiseks	Kujundame ARVAK-ust sisulise ja laiapõhjalise koostööplatvormi, mis toetab AVP eesmärkide elluviimist, osaledes nii tegevuskavade koostamises, elluviimises ja seiramises. Komisjon toimib muuhulgas innovatsiooni- ja katsetusplatvormina, kus valideeritakse ning levitatakse avaliku sektori uuenduslikke lahendusi.
Tegevus 1.3. Katsetame	Katsetame teaduspõhist tulemustasustamise süsteemi, mis seob

uuenduslikku avaliku sektori tulemustasustamise süsteemi	motivatsiooni selgelt mõõdetava kokkuhoiuga ning võimaldab testida Eesti konteksti sobivaid mudeleid. Sellega loome paindliku ja usaldusväärse motivatsioonimehhanismi, mis toetab innovatsiooni ja soodustab avaliku ja erasektori koostööd.
Lubadus 2: Looma avatud valitsemiseks vajaliku taristu	
Tegevus 2.1. Kasutame andmeid ja uusi tehnoloogiaid otsustamiseks	Valmib targa tekstiotsingu prototüüp, mis loob aluse andmepõhisele tehisarule ja tõenduspõhisele poliitikakujundamisele. Lisaks arendame otsustustoe, digiplatvormide riskianalüüsi ja koosloome keskkonna prototüüpe, kus erilise tähelepanu all on andmete turvaline kasutamine ja privaatsuse tagamine.
Tegevus 2.2. Suurendame avalike otsuste tegemise läbipaistvust	Viime avatud valitsemise teekaardile tuginedes ellu tegevusi, mis suurendavad poliitikakujundamise ja otsuste tegemise protsessi nähtavust avalikkusele ning parandavad info kättesaadavust huvirühmadele.
Tegevus 2.3. Tõstame avalike digiteenuste kvaliteeti ning arendame GovTech ökosüsteemi	Arendame juhendile „Digiteenuse omaniku ja pakkuja valik“ tuginevat raamistikku, mille abil saame otsustada teenuste delegeerimise üle erasektorile, luua vajalikud tugimehhanismid ning kasvatada GovTech ökosüsteemi koos innovatsiooni toetavate hangete ja varajase koostööga ettevõtjatega.
Tegevus 2.4. Vähendame bürokraatiat koostöös erasektoriga	Viime ellu ettevõtjate tehtud ja ettevõtjate majanduskasvu ja efektiivsuse nõukoja poolt läbi arutatud ettepanekud nõuete ja bürokraatia vähendamiseks. Viime läbi analüüse ja seiret, et toetada sisukaid valitsusotsuseid ja tagada läbipaistev mõjuhindamine. Muudame aruandluse täielikult andmepõhiseks, nii et ettevõtja esitab andmed vaid korra ja riik korraldab nende edasise vahetuse.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

5. Eelnõu jõustumisega kaasnevad mõjud

Eesti osalemisel avatud valitsemise partnerluses on positiivne mõju välissuhtlusele, võimaldades tutvustada Eestit rahvusvaheliselt kui avatud poliitikakujundamise ja hästi arenenud koosloomelise poliitikakujundamise digitaristuga riiki. Samuti panustab tegevuskava valitsusasutuste ja kohaliku omavalitsuse üksuste poliitikakujundamise protsessi arengusse.

6. Tegevuskava elluviimine ja sellega seonduvad kulud

Tegevuskava viiakse ellu riigi ja vabaühenduste partnerluses. Iga tegevuse vastutaja koordineerib koostööd kaasvastutajate ja partneritega ning leiab selle elluviimiseks vajalikud vahendid. Tegevuskava elluviimist jälgib ja koordineerib ARVAK, mis koguneb vähemalt kord poolaastas. ARVAK-u tegevust toetab mitteformaalne AVP ümarlaud, kuhu kuuluvad vabaühenduste esindajad ja teised huvitunud. Riigikantselei avaldab oma veebilehel tegevuskava elluviimise ülevaate vähemalt kaks korda aastas: 30. juuni ja 31. detsembri seisuga, lähtudes tegevuste eest vastutajate elluviimise ülevaadetest ning kaasatud partnerite tagasisidest.

Tegevuskava lõppedes koostatakse tegevuskava täitmise aruanne. Sõltumatu hindamismehhanism koostab tegevuskava kohta kolm aruannet: lähtearuanne, kus

analüüsitakse tegevuste asjakohasust ja võimalikku mõju; vahearuanne, mis keskendub tegevuskava uuendamise protsessile ja uuendatud või lisatud tegevustele; lõpparuanne, mis keskendub tegevuste elluviimise tulemuslikkusele.

7. Eelnõu koostöölastamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu on esitatud eelnõude infosüsteemis avalikule konsultatsioonile ning koostöölastamiseks kõikidele ministeeriumitele, Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning peamistele partnerorganisatsioonidele.

8. Jõustumine

Otsus jõustub selle allkirjastamisel.